



SVENSKT NÄRINGSLIV

Tillväxtmål

MARS 2025



Författare: Pontus Liljefors, Torbjörn Halldin och Violeta Juks

Innehåll

Tillväxtnål 2035	2
Sveriges BNP-utveckling under 2000-talet	2
Vad förklarar BNP per capita-gapet gentemot USA?	6
Bedömningar av Sveriges potentiella tillväxt	7
Vad innebär tillväxtnålet för det ekonomiska väståndet?	9

Tillväxtmål 2035

Denna rapport ger en bakgrund till Svenskt Näringslivs tillväxtmål för svensk ekonomi. Målet är att uppnå en årlig real BNP-tillväxt på 2,5 procent fram till 2035, samtidigt som Sveriges placering i välståndsligan stärks. Rapporten redogör för Sveriges historiska BNP-utveckling och analyserar vad en framtida tillväxt i linje med 2,5-procentmålet skulle innebära för det ekonomiska välståndet.

Huvudbudskapet sammanfattas i följande punkter:

- Sveriges tillväxt har försvagats över tid, och vi har tappat placeringar i välståndsligan. Sedan finanskrisen har produktivitetstillväxten dämpats, vilket lett till att BNP i genomsnitt vuxit med mindre än två procent per år.
- Sveriges köpkraftsjusterade BNP per capita är nästan 20 procent lägre än USA:s, trots en högre sysselsättningsgrad. Detta beror på färre arbetade timmar per sysselsatt samt en lägre produktivitetsnivå. För att stärka tillväxten bör reformer fokusera på att både öka produktiviteten och antalet arbetade timmar i ekonomin.
- Tillväxtmålet på 2,5 procent är högre än Konjunkturinstitutets bedömning av Sveriges potentiella tillväxttakt och överstiger även OECD:s prognoser för jämförbara länder. Målet är ambitiöst men bör ändå vara nåbart om rätt reformer kommer på plats snabbt.
- Om BNP växer med 2,5 procent per år från och med 2025 kommer ekonomin vid slutet av 2035 vara omkring 480 miljarder kronor större än om tillväxten följer Konjunkturinstitutets bedömning av den ekonomiska utvecklingen. Sammanlagt skulle detta frigöra cirka 2 300 miljarder kronor under perioden, räknat i 2024 års prisnivå.

Sveriges BNP-utveckling under 2000-talet

BNP är värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land för användning till konsumtion, export och investeringar. Enligt den senaste statistiken uppgick Sveriges nominella BNP till omkring 6 400 miljarder kronor under år 2024.

Nominell BNP kan öka av två skäl: antingen genom att fler varor och tjänster produceras, eller genom att priserna på dessa stiger. Därför kallas nominell BNP även för BNP i löpande priser.

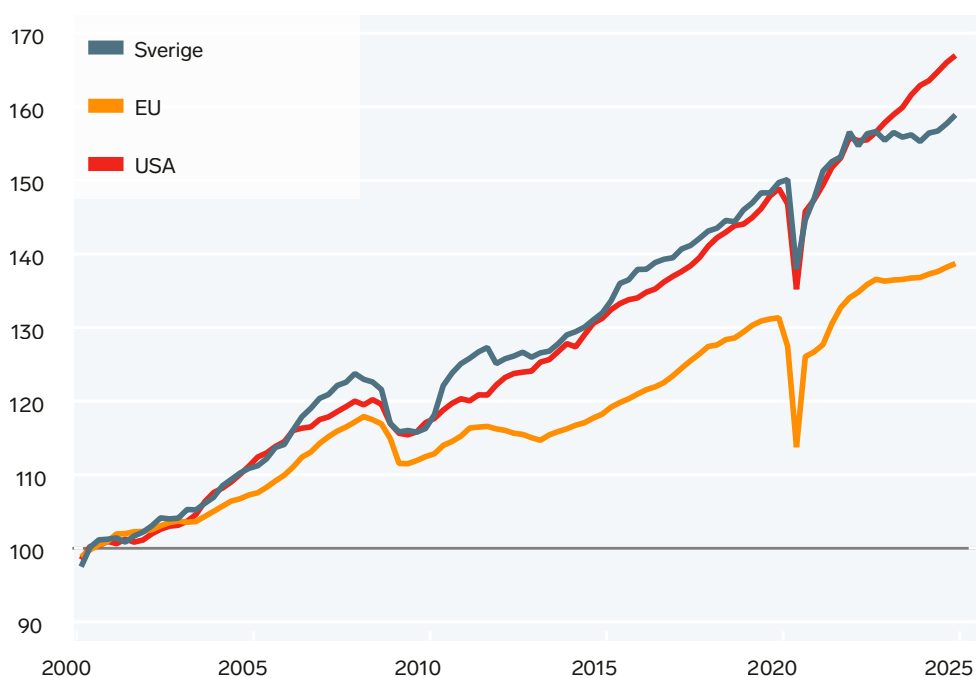
För att jämföra ekonomisk tillväxt över tid mellan olika länder fokuserar man oftast på den reala BNP-tillväxten, det vill säga BNP justerat för prisförändringar.

Detta mått kallas även för BNP i fasta priser och ger en mer rättvisande bild av den verkliga ekonomiska utvecklingen.

Diagram 1 visar den reala BNP-utvecklingen för Sverige, EU och USA under 2000-talet. Av diagrammet framgår att Sveriges ekonomi sammantaget har vuxit med cirka 60 procent sedan år 2000. Under större delen av perioden har Sveriges BNP-utveckling liknat den i USA, medan EU har haft en svagare tillväxt. Under de senaste årens lågkonjunktur har dock den amerikanska tillväxten varit betydligt högre än både Sveriges och EU:s.

Diagram 1. BNP i fasta priser

Index 2000=100, säsongrensade kvartalsvärden



Källor: BEA, Eurostat och SCB genom Macrobond.

BNP kan delas upp i två huvudsakliga komponenter: produktivitet och antalet arbetade timmar. Högre produktivitet innebär att fler varor och tjänster kan produceras per arbetad timme, medan ett ökat antal arbetade timmar bidrar till en större total produktion över tid.

I tabell 1 sammanfattas den genomsnittliga tillväxten i produktivitet, arbetade timmar och BNP i Sverige, EU och USA under perioderna 2000–2010 samt 2011–2024.

Efter finanskrisen växlade produktivitetstillväxten ned i både Sverige och i många andra avancerade ekonomier. Sedan 2010 har den genomsnittliga produktivitetsökningen i den svenska ekonomin uppgått till 0,7 procent per år, det vill säga mindre än hälften av den tillväxttakt som rådde innan finanskrisen.

Den svagare produktivitetstillväxten har till viss del vägts upp av ökningarna i antalet arbetade timmar, vilket bland annat är ett resultat av hög befolkningstillväxt och att reformer så som jobbskatteavdragen har påverkat arbetskraftsutbudet positivt.¹ Sammantaget har ändå BNP-tillväxten mattats av jämfört med innan finanskrisen och i synnerhet under de senaste årens lågkonjunktur.

Tabell 1. Genomsnittlig tillväxt i produktivitet, arbetade timmar och BNP i Sverige, EU och USA
Procentuell årsförändring

	Produktivitet	Arbetade timmar	BNP
2000–2010			
Sverige	1,8	0,5	2,3
EU	1,0	0,4	1,5
USA	2,3	-0,3	2,0
2011–2024			
Sverige	0,7	1,1	1,8
EU	0,6	0,6	1,2
USA	1,1	1,3	2,4

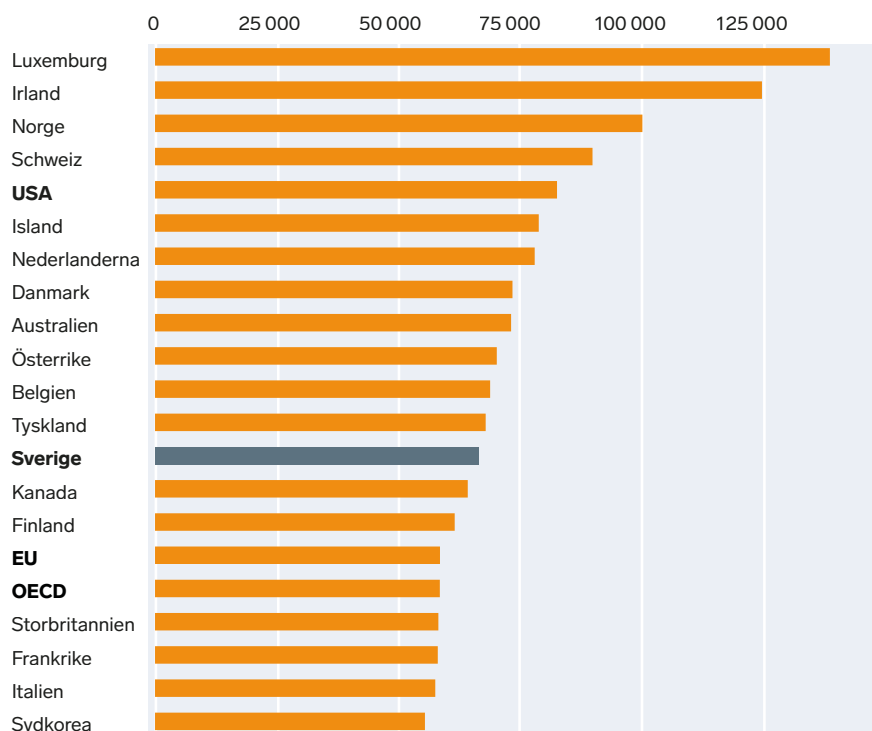
Källor: BEA, BLS, Eurostat och SCB genom Macrobond.

När BNP används för att jämföra ekonomiskt välstånd mellan länder utgår man ofta från köpkraftsjusterad BNP per capita. OECD sammanställer årligen detta mått för sina medlemsländer i den så kallade välståndsligan. Eftersom köpkraftsjusterad BNP per capita beaktar både produktionen per invånare och prisskillnader mellan länder som beror på växelkursfluktuationer, ger det en mer rättvisande bild av levnadsstandarderna. År 2023 placerade sig Sverige på 13:e plats i rankingen (se diagram 2).

¹ Se exempelvis Riksrevisionen (2009) och Riksrevisionen (2023).

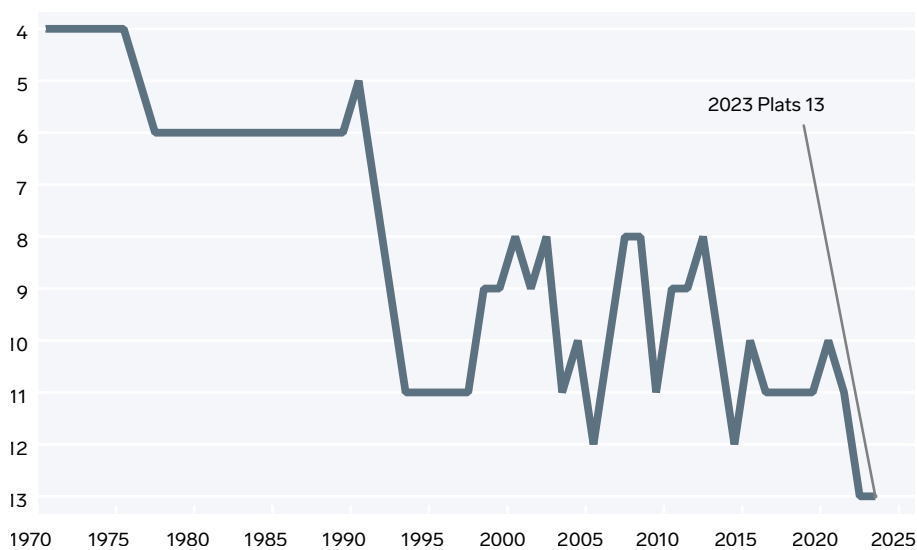
Diagram 2. Västståndsliigan 2023 för ett urval av OECD-länder

Köpkraftsjusterad BNP per capita, USD



Källa: OECD.

Under 2000-talet har Sverige som bäst nått en åttondeplats i välståndsliigan. Även om placeringen har varierat något de senaste åren, skedde de mest betydande förändringarna längre tillbaka i tiden. I början av 1970-talet, efter de ekonomiska rekordåren på 1950- och 60-talen, låg Sverige på fjärde plats. Endast USA, Schweiz och Luxemburg hade då en högre köpkraftsjusterad BNP per capita (se diagram 3).

Diagram 3. Sveriges placering i välståndsliigan

Källa: OECD.

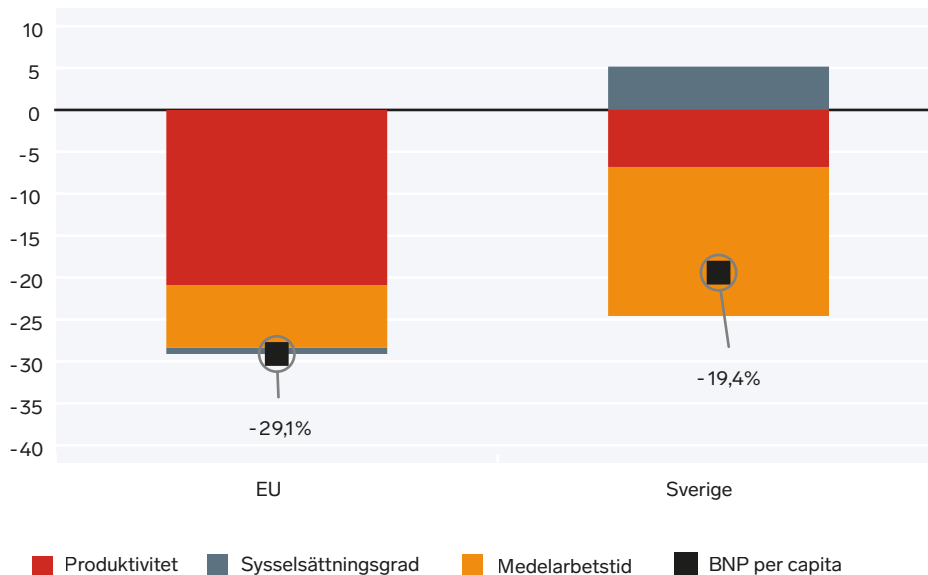
Vad förklarar BNP per capita-gapet gentemot USA?

Den senaste tiden har det spridits en oro inom EU för att man är på väg att halka efter USA i konkurrenskraft och ekonomisk utveckling. År 2023 var EU:s köpkraftsjusterade BNP per capita nästan 30 procent lägre än USA:s, medan motsvarande siffra för Sverige låg på närmare 20 procent.

Diagram 4 bryter ner Sveriges och EU:s avvikelse i BNP per capita gentemot USA i tre komponenter: produktivitet, sysselsättningsgrad och medelarbetstid per sysselsatt.

Diagram 4. Bidrag till BNP per capita-gapet mot USA 2023

Procentenheter



Källa: Egna beräkningar utifrån OECD-data.

EU:s lägre BNP per capita jämfört med USA beror främst på att produktiviteten är lägre. Dessutom är medelarbetstiden och sysselsättningsgraden – här definierad som andelen av den totala befolkningen som är sysselsatt – något lägre i EU än i USA, vilket ytterligare bidrar till gapet.

För Sveriges del är sysselsättningsgraden högre än i USA, men detta uppväger inte den lägre produktiviteten och framför allt inte den betydligt kortare medelarbetstiden. Enligt OECD:s statistik uppgick den genomsnittliga veckoarbetstiden i Sverige år 2023 till cirka 28 timmar, jämfört med cirka 31 timmar i EU och 33 timmar i USA.

Slutsatsen är att Sveriges lägre ekonomiska välbefinnande i förhållande till USA i huvudsak kan förklaras av att vi i genomsnitt arbetar färre timmar per sysselsatt, medan det för EU som helhet främst rör sig om en lägre produktivitet.

Allt annat lika skulle Sveriges låga medelarbetstid behöva kompenseras med en produktivitetsökning på cirka 25 procent för att stänga gapet i BNP per capita

gentemot USA. Med detta i åtanke bör reformer som syftar till att öka tillväxten fokusera både på att höja produktiviteten och på att öka antalet arbetade timmar i ekonomin.

Bedömningar av Sveriges potentiella tillväxt

Svenskt Näringsliv har som mål att Sveriges reala BNP-tillväxt ska uppgå till minst 2,5 procent per år fram till 2035, med bivillkoret att samtidigt förbättra placeringen i välförhållanden.

Att målet avser aggregerad BNP snarare än BNP per capita, som används i välförhållanden, beror främst på att uppföljningen av målet då förenklas och att diskussioner om begreppsdefinitioner, exempelvis kring köpkraftsjustering, på ett bättre sätt kan undvikas.

En fördel med att ha ett mål som avser den årliga procentuella tillväxttakten är att det möjliggör en löpande och tydlig uppföljning av den faktiska tillväxten i förhållande till målet, i takt med att nya BNP-siffror publiceras. Uppföljningen kan göras både årsvis och kvartalsvis genom att jämföra BNP-utvecklingen med samma period föregående år.

För att uppskatta vad en årlig tillväxt på 2,5 procent skulle innebära för det ekonomiska välförhållandet krävs en jämförelse med ett basscenario. Enligt Konjunkturinstitutets senaste scenario, publicerat i mars 2025, bedöms den potentiella tillväxttakten uppgå till cirka 1,8 procent per år på några års sikt. Förenklat kan den potentiella tillväxttakten beskrivas som den långsiktiga ökningstakt som råder när ekonomin befinner sig i konjunkturrell balans.

1,8 procent är i samma storleksordning som deltagarna i Consensus Economics panel i oktober 2024 bedömde att den genomsnittliga tillväxten kommer att uppgå till under perioden 2030–2034. Det är samma som Sveriges genomsnittliga tillväxttakt efter finanskrisen (se tabell 1).

Diagram 5 visar OECD:s uppskattning av den potentiella tillväxttakten för Sverige i jämförelse med ett urval av relevanta länder. Prognoserna, senast uppdaterade i december 2023, bygger på en kombination av modellbaserade analyser och expertbedömningar. I diagrammet visas även Konjunkturinstitutets bedömning av Sveriges potentiella tillväxt.

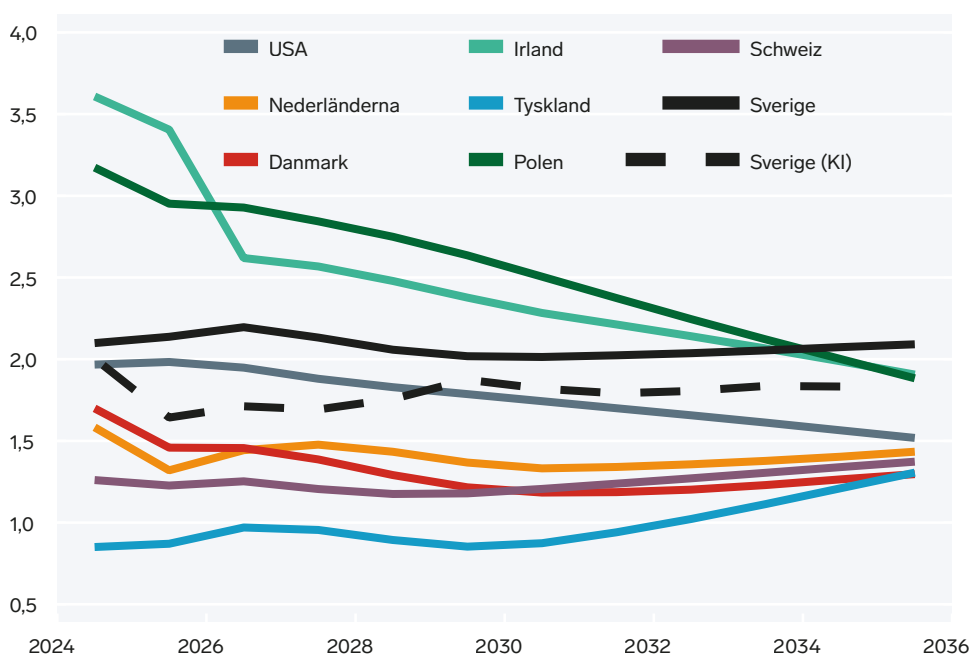
OECD uppskattar att Sveriges potentiella tillväxttakt ligger strax över två procent, vilket är högre än Konjunkturinstitutets bedömning. Denna skillnad kan delvis förklaras av metodologiska olikheter, men en trolig huvudorsak är att SCB har reviderat ned Sveriges befolkningsprognos avsevärt sedan OECD:s senaste uppdatering. Minskningen beror främst på en lägre förväntad invandring och sjunkande födelsetal.²

² Se fördjupningsrutan "Ny befolkningsframskrivning från SCB" i Konjunkturinstitutets prognos från juni 2024.

OECD bedömer att den potentiella tillväxttakten år 2035 kommer att ligga på omkring 1,3–1,5 procent i nordvästeuropeiska länder som Danmark, Nederländerna, Tyskland och Schweiz. För USA förväntas den potentiella tillväxten minska från dagens två procent till 1,5 procent. I Irland och Polen, som under 2000-talet har haft en BNP-tillväxt mer än dubbelt så hög som EU-genomsnittet, bedöms den potentiella tillväxten sjunka till under två procent.

Att den potentiella tillväxten i västvärlden bedöms bli svagare under kommande år drivs sannolikt i stor utsträckning av förändrad demografi och att befolkningen i arbetsför ålder väntas minska i många länder.

Diagram 5. Potentiell BNP-tillväxt enligt OECD:s långsiktsprognos
Procent



Anm.: Den streckade tidsserien utgörs av Konjunkturinstitutets bedömning av Sveriges potentiella tillväxt från mars 2025.
Källor: OECD och Konjunkturinstitutet.

Bedömningar som dessa är naturligtvis förenade med stor osäkerhet och bör tolkas med försiktighet. OECD:s senaste uppdatering av långsiktsprognoserna gjordes i december 2023, och det är möjligt att förutsättningarna har förändrats i fler länder än bara Sverige. Generellt sett tenderar dock prognosmakare att göra relativt små justeringar av den långsiktiga tillväxten mellan olika prognostillfällen.

Som jämförelse bedömde nyligen Congressional Budget Office (CBO) – en oberoende amerikansk federal myndighet som tillhandahåller ekonomiska prognoser för USA:s kongress – att USA:s potentiella tillväxt kommer att sjunka till strax under 1,8 procent år 2035. I sammanhanget ligger därmed deras bedömning förhållandevis nära den som OECD gör.

Vad innebär tillväxtnålet för det ekonomiska välståndet?

I diagram 6 illustreras två olika tillväxtbanor. Den orangea linjen visar Sveriges BNP-utveckling enligt Konjunkturinstitutets scenario, där tillväxten i närtid förväntas ta fart i takt med att konjunkturen stärks, för att därefter stabiliseras kring 1,8 procent årligen från omkring 2030. Den röda linjen visar BNP-utvecklingen vid en årlig tillväxt på 2,5 procent. Under de närmaste åren ligger dessa två tillväxtbanor relativt nära varandra, men med tiden divergerar de.

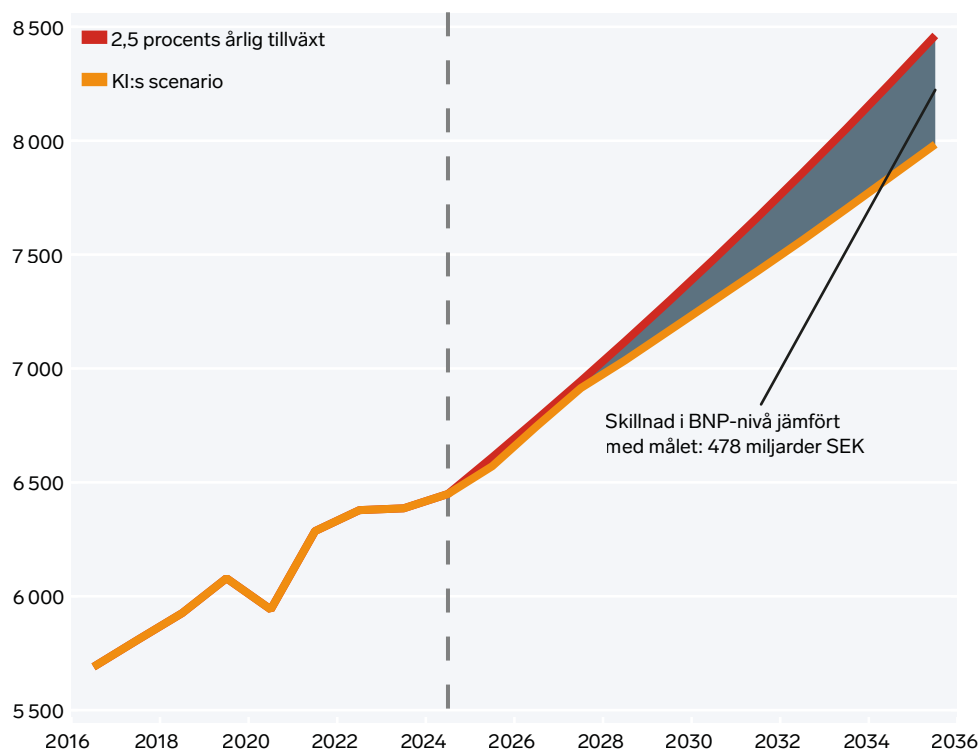
Om BNP-tillväxten når 2,5 procent per år under perioden 2025–2035, skulle BNP år 2035 uppgå till cirka 8 500 miljarder kronor i 2024 års priser. Det innebär att BNP-nivån 2035 skulle vara omkring 480 miljarder högre än om ekonomin utvecklas enligt Konjunkturinstitutets scenario. Sammanlagt skulle det frigöra cirka 2 300 miljarder kronor under perioden jämfört med en tillväxt i linje med Konjunkturinstitutets bedömning av potentialen. Denna skillnad illustreras av den gråa arean mellan de två linjerna i diagram 6.

Man bör dock ha i åtanke att både faktiska BNP-utfall och bedömningar av den potentiella BNP-nivån tenderar att revideras över tid. Det innebär att beräkningarna av hur många miljarder som frigörs vid en tillväxt på 2,5 procent kan justeras både uppåt och nedåt, beroende på hur statistiken revideras. Dessutom påverkas BNP-värdet av vilket basår som används för fastprisberäkningen.

En fördel med att redovisa tillväxtbanor, som i diagram 6, är att de möjliggör en löpande utvärdering av hur många miljarder kronor den faktiska BNP-utvecklingen avviker från den målsatta tillväxtbanan. Om till exempel den faktiska tillväxten under ett visst år understiger 2,5 procent kan det uttryckas som: *”Förra året var Sveriges tillväxt X procentenheter lägre än målet på 2,5 procent. Det innebär att vi nu ligger Y miljarder kronor under målnivån.”*

Diagram 6. BNP-utveckling givet 2,5 procents årlig tillväxt till och med 2035

Miljarder SEK i 2024 års prisnivå



Anm.: Konjunkturinstitutets scenario från mars 2025. I diagrammet har Konjunkturinstitutets scenario förlängts med ett år genom att skriva fram 2034 års värde med den potentiella tillväxttakten på 1,8 procent.

Källor: Egna beräkningar och Konjunkturinstitutet.

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm
Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2025